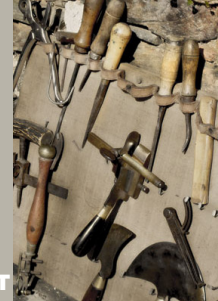

INVENTARI DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL DEL MONTSENY

UNESCOCAT

A - TRADICIONS I EXPRESSIONS ORALS

➔ A1 - Llegendes

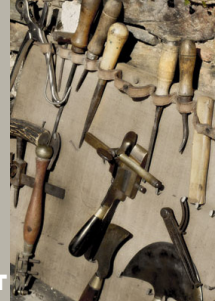
- El castell del Brull, el Brull
- El Cavaller blanc d'Espinzella, Viladrau
- El convit de les truites, castell de Montsoriu
- El Gorg Negre i les tempestes, Gualba
- El llum d'en Manel, Sant Celoni
- El mal caçador, Sant Celoni
- El nen amagat, Tagamanent
- El pa de Nadal, Sant Feliu de Buixalleu
- El Pla de l'Ase Mort, el Brull
- El Pla de la Calma, el Brull
- El roc del boc, Sant Celoni
- El rossinyol, Arbúcies
- El Soler de Vilardell, Sant Celoni
- El túnel secret entre el castell dels Moros (castell de Montclús) i el castell de Fluvià, Sant Esteve de Palautordera
- Els amants del castell de Montclús i del castell de Fluvià, Sant Esteve de Palautordera
- Els dotze apòstols de l'església de Santa Maria de Palautordera i el mercat de Sant Celoni, Santa Maria de Palautordera
- Els serps de Montsoriu, castell de Montsoriu
- Els valents de Breda, castell de Montsoriu
- Joan de Serralonga, Viladrau
- La bruixa Guilleuma, castell de Montsoriu
- La cigala i el cucut, Sant Celoni
- La Dama Roja, castell de Montsoriu
- La descoberta de les muralles, el Brull
- La Doma, la Garriga
- La dona d'aigua, Gualba
- La font d'Or, Viladrau
- La font del Noi Gran, Viladrau
- La gran serp o la serp i els nadons, Sant Celoni
- La llegenda de Sant Segimon, Viladrau
- La Meta Campanera, la Garriga
- La mort del Cap d'Estopes, Sant Feliu de Buixalleu
- La nit de Sant Joan, castell de Montsoriu
- La pedra dels Tres Bisbes, Viladrau
- La penitenta del Montseny, Gualba
- La roca amb creus de Grions, Sant Feliu de Buixalleu
- La torre de la Mora, Sant Feliu de Buixalleu
- La Verge de Tagamanent, Tagamanent
- Les Alzines Balladores, Sant Feliu de Buixalleu
- Les bruixes de Viladrau, Viladrau
- Les pluges a Sant Segimon, el Brull
- Malenconia, Hostalric

- Montsoriu. Lo dret del mal ús, castell de Montsoriu
- Mossèn Pere Xifra, Hostalric
- Per Sant Silvestre, les bruixes d'Arbúcies salten per la finestra

→ A2 - Dites i refranys

- A Arbúcies són gent d'astúcies, a Breda tenen mala art, a Sant Celoni la pell del dimoni i a Hostalric són cremats
- A Centelles, bruixes totes elles
- A l'abril cada gota val per mil
- Al pagès doneu-li cols
- Als del Brull els diuen potarrojos
- Any de neu, any de béns
- Any de traspàs, de faves no en plantis pas
- Ca l'Olivé, el llop hi ve, a can Batalla el llop hi balla, a can Carbonell li lleven la pell, a can Jan se li mengen la carn i al Molí del Pedranyal li arrenquen els queixals.
- De mal a bé tothom s'hi avé
- El pare els gonya, el fill els manté i el nét els fa malbé
- El ponent té una filla casada a llevant que quan la va a veure se'n torna plorant
- Els del Brull diuen als de Seva escorxacans.
- Fa com el Montseny, com més blanqueja, més bogeja
- Gualba, l'orinal del cel
- Haguessis fet com Sant Elies, ho haguessis guardat quan ho tenies.
- La cigala a l'hivern es fotia de gana perquè a l'estiu cantava
- La dona i la castanya per l'aparença enganyen
- La feina del diumenge, el dimoni se la menja
- La guatlla canta: blat florit, blat florit
- La neu pel febrer, fuig com un ca llebrer. La neu pel gener, s'hi assenta com un cavaller
- Març, marçot que cap ovella no m'has mort, manllevaré dos dies d'abril, i te'n mataré mil
- Més val aprendre de gran que morir tonto
- No t'en fiïs del dimoni ni d'en Ramis de Sant Celoni
- Pagant Sant Pere canta
- Pel febrer faves a fer
- Pel juliol, ni dona ni cargol
- Pel juny, la falç al puny
- Pel maig cada dia un raig.
- Per Nadal un pas de pardal, per sant Esteve un pas de llebre, per santa Llúcia, un pas de puça, per any nou un pas de bou, per sant Pau l'hori cau.
- Per Sant Joan el blat fora del camp
- Per Setmana Santa, si el cucut no canta, és mort o pres a França
- Quan el Montseny és florit, fred a la plana de Vic
- Quan plou per Sant Pere Regalat, 40 dies
- Quan trona diuen que les majordomes canvien els mobles.
- Quatre monts té Catalunya, quatre monts sants i sagrats, el Montseny, el Montsant, el Montsec i Montserrat
- Qui a festa major va, a festa major ha de tornar

- Qui a Sant Pere va, si no torna l'endemà, pel juliol ha de tornar
- Qui agafa les olives abans del gener deixa l'oli a l'oliver
- Qui matina sempre domina
- Qui no bat pel juliol, no bat quan vol
- Qui no creu al pare i a la mare, ha d'aprendre d'una pell de cabra
- Qui per sant Pere va a l'olivar i veu una oliva ençà i una enllà, oli hi haurà
- Qui perd la nit, perd el dia
- Sant Andreu pluja, neu o fred molt greu
- Sant Andreu seria molt bona casa, si no fos a l'estiu la boira i a l'hivern la neu.
- Sant Antoni pel gener, mitja palla mig paller
- Sant Hilari, prop d'Arbúcies, dotze dones, tretze bruixes
- Sant Jaume destapa o engega la carbassa
- Sant Joan combrega el blat, sant Pere l'extremuncia, sant Jaume l'enterra
- Si el febrer no febreja, i el març no marceja...
- Si vols plantar un bon nap, per sant Jaume ha de ser nat.
- Si vols tenir bon aller, planta'l pel febrer
- Tots Sants el primer i Sant Andreu el darrer

➔ A3 - Endevinalles

- En Dorondon s'està al terrat amb trenta mil soldats, tots van vestits de vermell, menys en Dorondon, que és el més vell.
- Jo sense sol i tu sense fe, cap dels dos no valem res.
- Pam per aquí, pam per allà, pam que penja.
- Pelut per fora, pelut per dins, aixeca la cama i fica't a dins.
- Pengill-penjoll penjava i el pelut se la mirava, pengill-penjoll caigué i el pelut se la mengé
- Un camp molt ben llaurat, que mai cap punta d'arada no ha tocat.
- Un llençol molt ben apedaçat que mai cap punta d'agulla no ha tocat.
- Una caseta blanca que quan s'obre no es tanca.

➔ A4 - Vocabulari autòcton

- Vocabulari autòcton

➔ A5 - Creences

- A l'alzina de l'Estanyol hi havien ballat bruixes
- Al castell del Brull hi havia bruixes
- Disparant trets o coets als núvols s'evita que caiguin pedregades
- El llor beneït allunya els mals espertis
- Els follets trenaven les cues de les eugues.
- Els gats que mengen salamandres queden ben prims i secs.
- Es diu a la mainada que la boira ploranera, tinyosa o la pixanera, se'ls endurà i se'ls empassarà
- Guarició de l'enaigat
- La dona d'aigua que parlava amb la gent del poble
- La dona de tots del cementiri del Brull

- Les dones d'aigua que rentaven la roba les nits de lluna plena
- Les vaques no donaven llet perquè es munyien elles mateixes
- Origen de les aigües del Montseny
- Portar una castanya borda a la butxaca
- Qui dona la volta a Sant Miquel dels Barretons li passen tots els mals de cap
- Si es fa una creu a terra davant de la Creu del Carlí, s'esborra sola

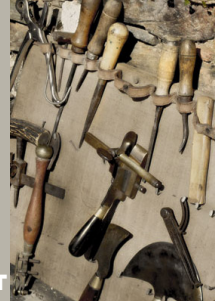
B - ARTS DE L'ESPECTACLE

➔ B1 - Músiques, cançons i danses populars

- Ball Cerdà, Viladrau
- Ball del ciri, Viladrau
- Ball del tirabou de Gaserans, Sant Feliu de Buixalleu
- Ball dels collidors de castanyes
- Cant del Plany de Sant Esteve
- Contradansa
- El ball de gitanes
- El ball de les bruixes
- El cor de la xeringa
- El dia de Sant Jaume
- Goigs als Sants Patrons del Figaró Santa Anna i Sant Rafel
- Goigs de Nostra Senyora de Tagamanent
- Goigs de Sant Antoni Abat
- Goigs en lloança del gloriós màrtir Sant Cristòfol, patró de la parròquia de la Castanya
- Hem seguit tota la vila
- Himne de Centelles
- Himne de Figaró
- L'escola de Grions
- La nostra vila de Palau
- Les noies de Grions
- Oidà, flor de la Garriga
- Torra-la bé!

➔ B2 - Jocs i esports tradicionals

- 1,2,3, pica marge
- A rescatar
- A vendre i a comprar
- Arrencar cebes
- Atac al fortí
- Bales
- Bitlles catalanes
- Cavall fort
- Cavalls-cavallers i cau-conill

- Ciclisme
- Cursa de sacs
- El joc dels ous de Gualba
- El joc dels paquets
- El Mocador
- Els esclops d'en Pau
- Estirar la corda
- Excursionisme
- Ferradures
- Gall, gallina o pollet
- Guerra de galls
- La gallineta cega
- L'aranya
- Mama tinc set
- Moros i cristians
- Motociclisme
- Patacons
- Pesca
- Tocar caps
- Trencar l'olla
- Xarranca

➔ **B3 - Teatre**

- Els Pastorets de la Costa
- La càfila del cavaller d'Espinzella

C - PRÀCTIQUES SOCIALS, RITUALS I ESDEVENIMENTS FESTIUS

➔ **C1 - Festes, fires i aplecs**

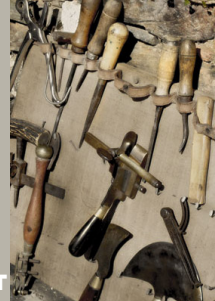
- Aplec a l'ermita del Remei, Santa Maria de Palautordera
- Aplec a Sant Segimon del Montseny, Viladrau
- Aplec de l'Ascensió a Aiguafreda de Dalt, Aiguafreda
- Aplec de l'Erola, Viladrau
- Aplec de la Capella, Arbúcies
- Aplec de Matagalls, Viladrau, el Brull, Montseny
- Aplec de Primavera de Tagamanent
- Aplec de Puiggraciós, Figaró - Montmany
- Aplec de Sant Bernat, Montseny
- Aplec de Sant Elies, Sant Pere de Vilamajor
- Aplec de Sant Guillem, Campins
- Aplec de Sant Jaume de Rifà, Sant Antoni de Vilamajor
- Aplec de Sant Jaume de Viladrover, el Brull
- Aplec de Sant Lleir, Sant Antoni de Vilamajor
- Aplec de Sant Llop, Riells i Viabrea

- Aplec de Sant Salvador d'Avencó, Aiguafreda
- Aplec de Sant Salvador de Terrades, Cànoves i Samalús
- Aplec de Santa Anna, Breda
- Aplec de Santa Bàrbara, Sant Feliu de Buixalleu
- Aplec de Santa Susanna, Sant Pere de Vilamajor
- Aplec de tardor a Aiguafreda de Dalt, Aiguafreda
- Aplec de Tardor de Tagamanent
- Arrossada Popular de Fogars de Montclús, aplec
- Baixada del Sant Crist d'Aiguafreda de Dalt i Processó del Via Crucis d'Aiguafreda
- Cau de Bruixes, Centelles
- Estiu Bandoler, Viladrau
- Festa d'en Toca-sons, Taradell
- Festa de l'Ajust i Fira d'Entitats, Breda
- Festa del Batre, Centelles
- Festa del Flabiol, Arbúcies
- Festa del Pi de Centelles
- Festa del Pi de Figaró-Montmany
- Festa del Roser a Gaserans, Sant Feliu de Buixalleu
- Festa del Roser a Joanet, Arbúcies
- Festa dels Sants Patrons de Figaró-Montmany (vot de poble)
- Festa dels Tonis, Taradell
- Festa major d'Estiu de Sant Martí, Montseny
- Festa major de Sant Cebrià de la Móra, el Brull
- Festa major de Sant Cristòfol de la Castanya, el Brull
- Festa major del castell de Montsoriu, Arbúcies i Sant Feliu de Buixalleu
- Festa medieval d'Hostalric
- Festes de Corpus, la Garriga
- Festes del Roser a Mosqueroles, Fogars de Montclús
- Fira de l'avet, Espinelves
- Fira de la castanya, Viladrau
- Fira de la Tòfona, Centelles
- Fira de les Masies, Riells i Viabrea
- Fira de Sant Miquel d'Hostalric
- Fira de Santa Llúcia, Taradell
- Fira de tardor d'Arbúcies
- Fira del Caçador, Taradell
- Fira medieval Vilamagore, Sant Pere de Vilamajor
- Fira-mercat de Sant Ponç, Cànoves i Samalús
- Les Enramades, Arbúcies
- Tornaboda a les alzines d'Avencó, aplec, Aiguafreda
- Tres Tombs, la Garriga
- Vot de poble a Sant Marçal, Montseny i Arbúcies

➔ **C2 - Formes tradicionals d'organització política, econòmica, jurídica i social**

- Comunitat de Regants
- El Mas
- Els mercats setmanals

- Emprius
- Moviment associatiu

➔ **C3 - Memòria oral**

- Declaració Parc Natural del Montseny
- El gran incendi de 1994
- En Quico de les Vernedes
- La guerra civil espanyola i la postguerra

D - CONEIXEMENTS I USOS RELACIONATS AMB LA NATURA I L'UNIVERS

➔ **D1 - Sabers relacionats amb l'alimentació**

- Conserves i mermelades
- Elaboració de licors
- La caça i el seu consum
- Matança del porc
- Recol·lecció i consum de bolets
- Recol·lecció i consum de cargols
- Recol·lecció i consum de castanyes

➔ **D2 - Coneixements i pràctiques sobre el medi natural**

- Animals de treball
- Apicultura
- Aprofitament de l'aigua
- Aprofitament forestal
- Artigar o arrencar
- Calendari agrícola
- Carboneig
- Conreu de cereals i farratges
- Conreu de fruiters
- Conreu d'horta
- Pastureig
- Pelar suro
- Plantacions d'arbres
- Pomes del Montseny
- Predicció popular de la meteorologia i de les estacions
- Producció d'oli
- Ramaderia semiestabulada
- Remeis i pràctiques de medicina popular
- Seguiment de les llunes
- Vitivinicultura, verema i elaboració de vi

E - TÈCNIQUES ARTESANALS TRADICIONALS

➔ E1 - Oficis i artesanies tradicionals

- Elaboració d'escombres
- Elaboració de basts i altres guarniments per a animals de treball
- Elaboració de carros i carrosseries
- Elaboració de formatges
- Elaboració de pa i coques
- Elaboració de rellotges de sol
- Elaboració de terrissa i ceràmica
- Treball de la fusta
- Treball de la pedra
- Treball del ferro i l'acer

Realitzat per:

Amb el suport de:

Fundación Biodiversidad

Amb la col·laboració de:

■ museu etnològic del montseny ■
LA GABELLA
■ arbúcies ■

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
**Centre de Promoció
de la Cultura Popular
i Tradicional Catalana**